

5. BIH KONGRES O CESTAMA

ZAKLJUČCI, SMJERNICE I PREPORUKE

Pokrovitelj

Ministarstvo komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine

Sarajevo, novembar 2016. godine

Peti BiH kongres o cestama održan je 29. i 30. septembra 2016. godine u Sarajevu, u organizaciji Udruženja konsultanata inženjera Bosne i Hercegovine (UKI BiH) i Vijeća za regionalnu saradnju („Regional Cooperation Council“), uz učešće Evropske cestovne federacije (ERF), a pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine.

Teme 5. BH Kongresa definisane su kao:

- strateško interregionalno planiranje cestovne transportne infrastrukture,
- predlaganje novih tehničkih i organizacionih rješenja koja treba da omogućе smanjivanje transportnih troškova, povećanje bezbjednosti na cestama, povećanje energetske efikasnosti,
- stvaranje odgovornijeg odnosa prema održivom razvoju cestovnog transportnog sistema.

Organizatori su pozvali stručnjake, naučnike i ključne učesnike u donošenju strateških odluka da daju svoj doprinos ciljevima kongresa putem naučnih, stručnih i preglednih radova. Na Kongresu su tretirane: cesta, građenje i održavanje cesta, sigurnost na cestama, finansiranje cestovne infrastrukture, zaštita okoliša i upravljanje cestama iz zemalja regiona i šire. Kongresu je prisustvovalo ukupno 328 učesnika iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije, Srbije, Crne Gore, Austrije, Holandije i Poljske.

Održan je i okrugli stol na temu „Okvirna transportna strategija Bosne i Hercegovine“.

Učesnici Petog BiH kongresa o cestama usaglasili su se da na osnovu objavljenih naučnih, stručnih i preglednih radova i diskusija na tematskim sesijama i okruglom stolu, usvoje slijedeći:

ZAKLJUČCI, SMJERNICE I PREPORUKE

I. Okrugli sto: Okvirna strategija transporta Bosne i Hercegovine za period 2015 – 2030 – u domenu cesta

1. Strategija razvoja svakog sistema, pa i cestovnog, počiva na adekvatnom kvalitetnom istraživanju i planiranju. Određena strateška opredjeljenja na makro-planu razvoja cestovnog sistema na području Zapadnog Balkana uokviruju se putem projekta Transportne opservatorije jugoistočne Evrope (SEETO), kojeg finansira EU. Pored toga, postoji nekoliko makro-regionalnih inicijativa koje doprinose pojačavanju značajnosti buduće SEETO mreže koja treba da posluži kao „prirodan“ nastavak TEN mreže postojećih zemalja-članica EU. Jedna od takvih inicijativa je Konferencija o Zapadnom Balkanu. Na sve tri Konferencije koja je održana u Berlinu 2014 god., u Beču 2015 god. i Parizu 2016 god. je jasno naglašen značaj razvoja transportne mreže regiona u sklopu perspektivne ekonomske i političke integracije regiona u EU.
2. OKVIRNA STRATEGIJA TRANSPORTA BOSNE I HERCEGOVINE sačinjena je na osnovu transportnih strategija entiteta i distrikta Brčko. Ona, u ovom trenutku, služi da se obezbijede sredstva za

realizaciju projekata koji su identificirani kao „napredni projekti“. Za te projekte postoje studije izvodljivosti i projektna relevantna dokumentacija u skladu sa EU procedurama.

3. Učesnici okruglog stola podržavaju OKVIRNU STRATEGIJU ali smatraju da se ona treba odmah početi doradivati. Stoga se pozivaju stručne i naučne organizacije i preduzeća da se uključe, zajedno sa svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini daju svoj doprinos u optimizaciji OKVIRNE STRATEGIJE.
4. Posebno je važan koncept SEETO-a. Ovaj koncept je izuzetno značajan za cjelokupan region, a ne samo za BiH. Mreža SEETO-a će predstavljati u perspektivi „prirodan“ nastavak TEN-T mreže EU na kojoj se obavlja glavina saobraćaja od međunarodnog značaja. BiH je u prethodnom periodu bila slabo zastupljena sa svojim interesima u navedenoj mreži, što se najbolje može vidjeti na aktuelnoj karti SEETO mreže, gdje su čitavi regioni unutar BiH (naročito sjeverozapad, jugozapad i sjeveroistok zemlje) potpuno odsječeni od SEETO mreže, iako postoje utemeljeni elementi za uvrštavanje odgovarajućih kopnenih koridora u tu mrežu. Jedan od ključnih zadataka državnog ministarstva u predstojećem periodu je realizacija potrebnih aktivnosti sa korekcijama ove mreže u korist BiH, kao što je i naznačeno u „soft“ mjerama STRATEGIJE.
5. Lista projekata data na kraju dokumenta strategije u dobroj mjeri odlikava stalno prisutan problem planiranja i usklađivanja pojedinih strateških projekata od značaja za BiH i šire. Problem je uglavnom uzrokovan odsustvom planiranja ovakvih projekata od strane određene institucije na nivou BiH, kao i nedovoljne komunikacije/usklađivanja između entitetskih institucija koje rade takvo planiranje. Problem je prisutan u fizičkom povezivanju važnih komunikacija za BiH, kao i u bitnim elementima planiranja (period realizacije, finansiranje, itd.). Potrebno je mnogo više kvalitetne i pravovremene komunikacije između raznih institucija da bi se došlo do potpuno usaglašenih rješenja, koja istovremeno mogu poslužiti kao značajan argument kod kandidiranja u međunarodnu mrežu komunikacija, kao što je SEETO.
6. U OKVIRNOJ STRATEGIJI je naveden čitav niz institucija u BiH koje imaju određena zaduženja u realizaciji ove strategije u skladu sa datim Akcionim planom strategije. S obzirom na kompleksnost administracije u BiH, to nije nimalo lak zadatak. Najznačajniji problem za rješavanje u predstojećem periodu je uspostavljanje adekvatnog sistema finansiranja za podršku realizaciji ove strategije. Taj sistem mora odražavati kredibilne podsektorske politike i strategije, uz pratnju razvoja ekonomije u BiH, a koji je bio zabrinjavajući u periodu od 2008. godine do danas. Bez obzira na činjenicu da postoje naznake oporavka ekonomije BiH u posljednje vrijeme, mora se kontinuirano voditi računa o uravnoteženosti finansiranja u realizaciji strategija iz raznih sektora u BiH, uključujući i transportnu strategiju.

II. Tematske sesije

- Strateško interregionalno planiranje
- Presentacija novih projekata
- Iskustva u građenju i održavanju cesta
- Legislativa i tehničke mjere u povećanju bezbjednosti saobraćaja
- Finansiranje gradnje i održavanje cestovne infrastrukture
- Zaštita okoliša
- Upravljanje cestama

1. Neophodno je podstaknuti aktivnosti na usklađivanju međudržavnih sporazuma koji omogućavaju realizaciju projekata od međudržavnog i regionalnog značaja.
2. Posebnu pažnju treba posvetiti realizaciji zahvata u cestovnoj infrastrukturi koji imaju za cilj poboljšanje tehničkih karakteristika cesta i eliminiranje crnih tačaka i uskih grla. Neophodno je sačiniti listu prioriteta takvih aktivnosti na bazi tehno-ekonomskih studija.
3. Pri izradi studija za ceste i autoceste neophodno je posvetiti odgovarajuću pažnju principu „jednake dostupnosti“ kada se tretira princip teritorijalne kohezije. Zato je važno kvalitetno utvrditi odgovarajuće vrijednosti pokazatelja, poput indikatora dnevne dostupnosti, za određenu namjenu i vrstu ceste.
4. U statističkim podacima ERF (European Road Federation) nema podataka o Bosni i Hercegovini. Treba usvojiti procedure, evidentiranje i vođenje statistike na nivou Bosne i Hercegovine u skladu sa direktivama EU.
5. U duhu savremene teorije planiranja koja govori o usporavanju motornog saobraćaja u urbanim sredinama i o „vraćanju ulica pješacima“ negativni efekti kružnih raskrsnica kao što su:
 - zauzimanje većih površina u odnosu na semaforizirane raskrsnice
 - prepuštanje pješaku da procijeni kada je pogodno vrijeme za prelazak ulice što opet, u odnosu na semaforizirane raskrsnice, stavlja u nepovoljan položaj ranjive kategorije pješaka kao što su djeca, slabovidne osobe i sl.
 - smanjivanje sigurnosti pješaka i biciklista i povećanje broja nesreća u odnosu na semaforizirane raskrsnice dobivaju sve veću važnost i utiču na smanjivanje popularnosti kružnih.

Zato je u proces planiranja i projektovanja kružnih raskrsnica neophodno uključiti i urbaniste - planere značajnije nego do sada.

6. Neophodno je, čim prije, stvoriti odgovoran odnos države Bosne i Hercegovine prema održivom razvoju cestovnog transportnog sistema. To znači i poduzimanje svih neophodnih mjera, u skladu sa direktivama EU 2008/96, za postizanje što višeg nivoa saobraćajne sigurnosti na cestovnoj mreži Bosne i Hercegovine a time na cestovnoj mreži EU.

Stoga se preporučuje:

- da Ministarstvo za komunikacije i transport Bosne i Hercegovine pristupi definisanju Vizije trajne/održive saobraćajne sigurnosti. U saradnji sa organizacijama kao to su RCC, SEETO, UKI pristupiti realizaciji EU direktive 2008/96 što obuhvata formiranje smjernica za 4 procedure te formiranje Centra za obuku kadrova i kontrole kvaliteta.
 - provođenje funkcionalne kategorizacije i homogenizacije mreže.
 - definisanje uslova za projektovanje sigurnih cesta na principima trajno/održive sigurnosti.
7. Većina zaključaka i preporuka za 4. BH Kongresa o cestama i sada su aktuelni.